

Drömhuset vid Vättern

Berättelse

Det var söndagen den 11 december 1910. Ellen Key fyllde 61 år den dagen, och hon gav sig själv en alldeles speciell present. Hon flyttade in i ett nytt hus.

Huset hette Strand. Det låg på sidan av berget Omberg, alldeles intill sjön Vättern i Östergötland. Huset var inte riktigt färdigt ännu, men Ellen ville inte vänta längre. Hon flyttade in mitt i vintern.

Strand var ett långt och lågt vitt hus med ett högt tak. Runt omkring stod stora träd, och nedanför låg sjön. Ellen hade drömt om ett sådant hus länge. Hennes svåger, arkitekten Yngve Rasmussen, hade ritat det åt henne. Men Ellen bestämde själv mycket: färgerna på väggarna, möblerna och hur ljuset skulle komma in.

Ellen hade skrivit en bok som hette *Skönhet för alla*. I boken sa hon att man inte behöver vara rik för att bo vackert. Ljus, luft och enkla, fina färger räcker. Nu fick hon visa det i sitt eget hem. Hon ställde in gamla möbler från sin barndom och valde klara färger, till exempel gult och blått tillsammans.

Men Ellen tänkte inte bara på sig själv. Hon hade en dröm. Efter hennes död skulle huset bli ett vilohem för kvinnor som arbetade hårt i fabriker och hem. De skulle få komma hit, vila och se ut över Vättern. Den drömmen blev verklighet många år senare.

Den första kvällen på Strand kunde Ellen titta ut genom fönstret. Sjön var stor och mörk, och berget reste sig bakom huset. Här ville hon bo. Här ville hon skriva. Och här bodde hon sedan tills hon dog.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en present	en gåva man får
färdig	klar, helt klar att använda
en svåger	systemens man
en arkitekt	en person som ritat hus
att rita	att göra en teckning eller plan
en vägg	sidan i ett rum
skönhet	att något är vackert
enkel	inte svår eller dyr
klar	tydlig och ljus (om en färg)
ett vilohem	ett ställe där man får vila
en fabrik	ett stort hus där man tillverkar saker

ORD	FÖRKLARING
verklighet	Drömmen blev verklighet när hon vann.

Läsförståelsefrågor

---

1. Vilken dag flyttade Ellen in i huset?
  1. På julafton
  2. På sin födelsedag
  3. På midsommar
2. Var låg huset Strand?
  1. Vid sjön Vättern, nära berget Omberg
  2. Mitt inne i Stockholm
  3. Vid havet i Småland
3. Vem hade ritat huset?
  1. Ellen själv
  2. Hennes svåger, arkitekten Yngve Rasmussen
  3. En arkitekt från Stockholm
4. Vad handlade Ellens bok *Skönhet för alla* om?
  1. Att man måste vara rik för att bo vackert
  2. Att alla kan bo vackert med ljus, luft och enkla färger
  3. Att man ska måla alla väggar svarta
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
  1. Huset var helt färdigt när Ellen flyttade in.
  2. Ellen ville att kvinnor som arbetade hårt skulle få vila på Strand.
  3. Ellen bodde på Strand resten av sitt liv.
6. Varför kan man säga att huset var en present till henne själv? (öppen fråga)
7. Varför tror du att Ellen ville ge huset till kvinnor som arbetade hårt? (inferens)

Facit

1. På sin födelsedag
1. Vid sjön Vättern, nära berget Omberg
1. Hennes svåger, arkitekten Yngve Rasmussen
1. Att alla kan bo vackert med ljus, luft och enkla färger
1. nej (huset var inte riktigt färdigt ännu) b) ja c) ja
- Exempel på svar: Hon flyttade in på sin egen födelsedag, in i ett hus hon länge hade drömt om och själv hade fått vara med och bestämma över.
- Exempel på svar: Hon tyckte att skönhet och vila skulle vara för alla, inte bara för rika. Kvinnor som slet hårt behövde också få vila på en vacker plats.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten skildrar ett konkret, glatt ögonblick: Ellen Key flyttar in i sitt drömhus Strand på sin 61-årsdag. Den kompletterar porträtten genom att visa hennes idé om "skönhet för alla" i praktiken. Tema: hem, skönhet och solidaritet. Grammatik: berättelsen är i preteritum (flyttade, hette, låg, ville) – bra för att öva dåtid. Be gärna deltagarna beskriva en plats där de känner sig hemma.

Diskussionsfrågor

- Ellen tyckte att alla har rätt till ett vackert hem. Håller du med? Varför?
- Vad behöver ett hem för att kännas fint, tycker du? Måste det kosta mycket?
- Ellen ville dela med sig av sitt fina hus till andra. Känner du någon som delar med sig på ett fint sätt?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en plats där du trivs och känner dig hemma. Hur ser den ut och varför tycker du om den?

Källor och faktagranskning

- Ellen Key, svenska Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Ellen_Key
- Ellen Key, Nationalencyklopedin: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ellen-key>
- Ellen K S Key, Svenskt biografiskt lexikon: <https://sok.riksarkivet.se/Sbl/Presentation.aspx?id=11453>
- Om Ellen Key, Ellen Keys Strand: <https://ellenkey.se/omellenkey/>
- Ellen Key, Encyclopaedia Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Ellen-Key>

Faktagranskad i juni 2026. Ellen Key föddes 11 december 1849 i trakten av Sundsholm (Gladhammars socken nära Västervik) och dog 25 april 1926 på sitt hem Strand vid Omberg. Hennes mest kända verk är Barnets århundrade (1900), som översattes till många språk. Hon arbetade som lärare i Stockholm, bland annat vid Anna Whitlocks skola, och föreläste vid Arbetareinstitutet. Hon var difference-feminist och tidig förespråkare för kvinnlig rösträtt. Osäkerhet: dödsdatumet anges på enstaka håll som 26 april, men de flesta tillförlitliga källor (svenska Wikipedia, NE, Britannica) anger 25 april 1926. Exakt födelseort anges ibland som Sundsholm (familjens gård) och ibland som Gladhammars socken; gården låg i den socknen.

